

Výroční zpráva programu genetického zdroje a vyhodnocení ŠP plemene Slezský norik za r. 2018

Zpracovali:

Ing. Ivan Petrtýl

Jana Voráčková

Ing. Vladimír Teplý

Bc. Blahoslav Políček

Obsah

1. Stav populace v rámci celé ČR a populace genetického zdroje.....	3
2. Zvířata nově evidovaná jako genetický zdroj	3
2.1. Plemení hřebci.....	3
2.2. Plemenné klisny.....	4
3. Aktuálně žijící samci a samice	5
3.1. Hřebci	5
3.2. Klisny.....	6
4. Reprodukční aktivita a výsledky reprodukce.....	7
5. Výsledky výkonnostních zkoušek	7
6. Propagační aktivity a praktické využití zvířat	7
6.1. Výstavy a chovatelské soutěže	8

1. Stav populace v rámci celé ČR a populace genetického zdroje

Stav populace genetického zdroje lze hodnotit jako stabilizovaný s mírně stoupající tendencí v mateřské části populace. Populace v celé ČR má však vývoj zcela opačný. Počty plemeníků až na výjimky u některých jedinců jsou víceméně shodné, neboť nově zařazování jsou plemeníci splňující podmínky zařazení do GZ. Počty klisen mimo GZ mají výrazně klesající tendenci z několika důvodů. Především proto, že mimo GZ a tudíž i v nižších oddílech PK byla zařazena většina klisen méně kvalitních a s neúplným původem. Tyto klisny působily v reprodukci většinou jen omezeně a jsou postupně vyřazovány. Skokový úbytek mezi lety 2012 až 2014 způsobilo vyřazení neaktivních klisen z PK. Počty chovatelů tento trend víceméně kopírují.

Tabulka 1: Stav populace SN 2006 – 2018

Rok	Hřebci v GZ	Klisny v GZ	Klisny zapsané v PK	Počet chovatelů
2006	35	186	420	
2007	39	211	453	
2008	39	235	438	296
2009	45	247	461	367
2010	43	238	464	359
2011	41	244	476	367
2012	42	287	479	354
2013	39	272	470	353
2014	42	301	406	322
2015	42	309	427	334
2016	49	350	478	348
2017	47	330	488	347
2018	54	353	492	358

Zdroj: ÚEK Slatiňany

2. Zvířata nově evidovaná jako genetický zdroj

2.1. Plemení hřebci

Počet nově zařazovaných hřebců se odvíjí zejména od potřeby jejich počtu v chovu, v závislosti na přirozeném úbytku. Dále od kvality ročníku a od potřeby zařazení konkrétních jedinců (málopočetné linie). Vývoj v posledních letech vyjadřuje tabulka č. 2 a jen potvrzuje výše uvedené. Tedy že nově zařazování jsou pouze hřebci po zkouškách výkonnosti (dále ZV).

V roce 2018 zařazeno do testu celkem 7 hřebců. Konkrétně 70/689 Soren linie 1350 Streiter Vulkan, 54/99 Ramon linie 2500 Ritz Vulkan VIII, 11/939 Hemiš linie 2526 Höllriegel, 67/329 Viking linie 419 Bravo, 67/328 Vítěz a 67/322 Venoušek oba příslušníci téže linie a 46/364 Rébus linie Randolph. 60 denní test a závěrečné ZV dokončilo všech 7 hřebců. Podařilo se tedy zařadit hřebce málopočetných linií 2500 Ritz Vulkan VIII, 2526 Höllriegel a Randolph.

Tabulka 2: Vývoj počtu zařazených hřebců

Rok	Počet zařazených hřebců	Z toho po ZV
2006	4	4
2007	4	4
2008	4	4
2009	6	6
2010	4	4
2011	3	3
2012	4	4
2013	3	3
2014	4	4
2015	1	1
2016	7	7
2017	5	5
2018	7	7

Zdroj: ÚEK Slatiňany

2.2. Plemenné klisny

Podmínkou zařazení klisen do GZ je zápis do plemenné knihy a vykonání zkoušky výkonnosti. Těchto zápisů a zkoušek se zúčastňují 3leté klisny. Výjimku tvoří klisny 6 starších klisen, které z nejrůznějších důvodů neabsolvovali ZV s tříletým ročníkem a ZV vykonají proto, aby mohly být zařazeny do GZ.

Z tabulky č. 3 je patrné, že celkové počty zařazovaných klisen kolísají minimálně a není patrný žádný významný trend. Snižování počtu klisen v PPK je způsobeno především selekcí v průběhu odchovu, když se ke svodům dostávají zvířata s plným původem a exteriérově relativně kvalitní. Méně kvalitní jedinci jsou často vyvázeni na jatka již jako hřibata.

Tabulka 3: Vývoj počtu zařazených klisen

Rok	Zapsáno celkem	Zařazeno po ZV	HPK	PK	PPK
2006	32	25	22	7	3
2007	35	25	21	11	3
2008	37	21	21	12	3
2009	34	32	24	10	0
2010	25	22	19	4	2
2011	38	33	28	10	0
2012	42	34	31	11	0
2013	39	35	31	7	1
2014	30	25	18	11	1
2015	42	37	33	9	0
2016	36	28	26	9	1
2017	37	37	32	5	0
2018	36	36	24	12	0

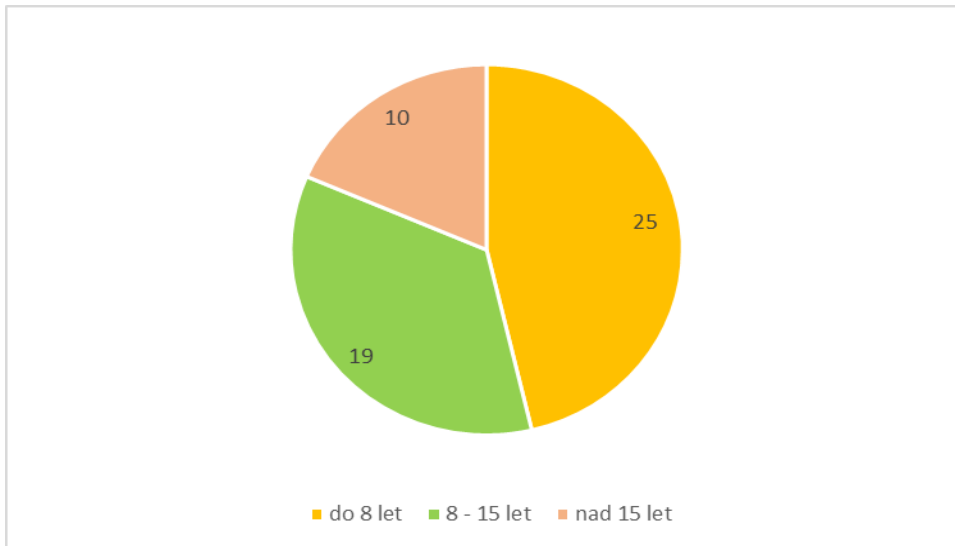
Zdroj: ÚEK Slatiňany

3. Aktuálně žijící samci a samice

3.1. Hřebci

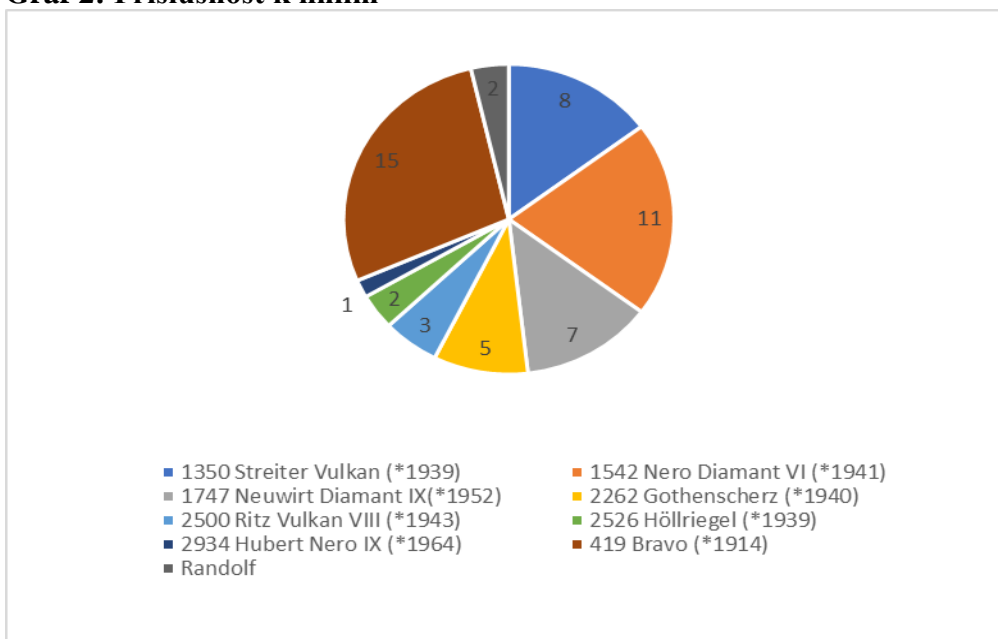
Aktuálně má pro rok 2018 oprávnění k plemenitbě celkem 54 hřebců. Jejich věkovou strukturu zobrazuje Graf č.1. V posledních letech byl zařazen vyšší počet mladých hřebců. Především z důvodu vyššího zájmu soukromých chovatelů a zároveň snahy o udržení dostatečného počtu hřebců v jednotlivých liniích.

Graf 1: Věková struktura hřebců

Graf č. 2 zobrazuje příslušnost hřebců k jednotlivým liniím. Výrazným úspěchem roku 2018 je zařazení hřebců nejvíce ohrožených linií 2934 Hubert Nero IX, 2526 Höllriegel, 2500 Ritz Vulkan VIII a Randolf. Zároveň jsou chovatelé motivováni k připouštění těmito hřebci jednak jejich zařazením do inseminace čerstvým spermatem (2581 Hemiš) a zároveň finančně – zvýšenou sazbou dotace v rámci přípařovacího plánu.

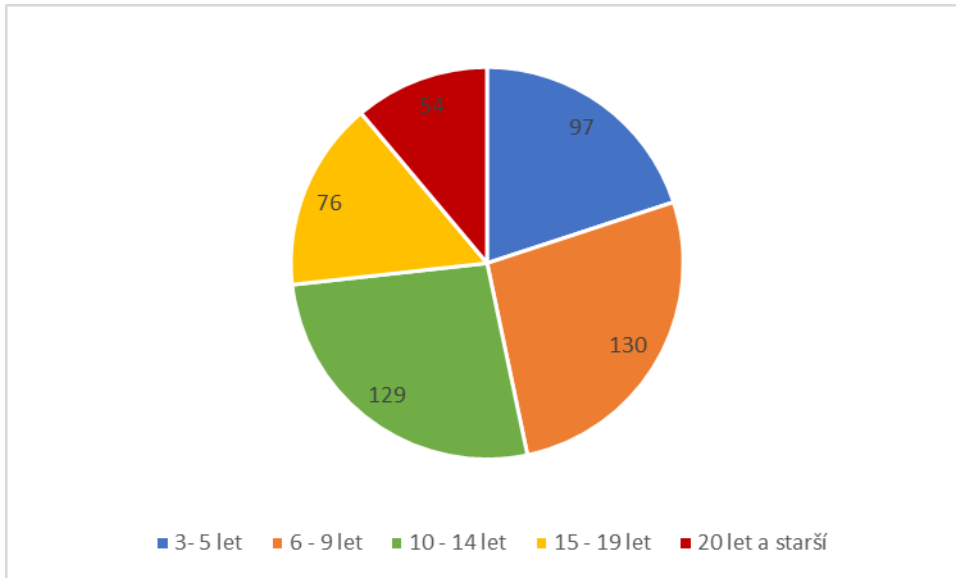
Graf 2: Příslušnost k liniím

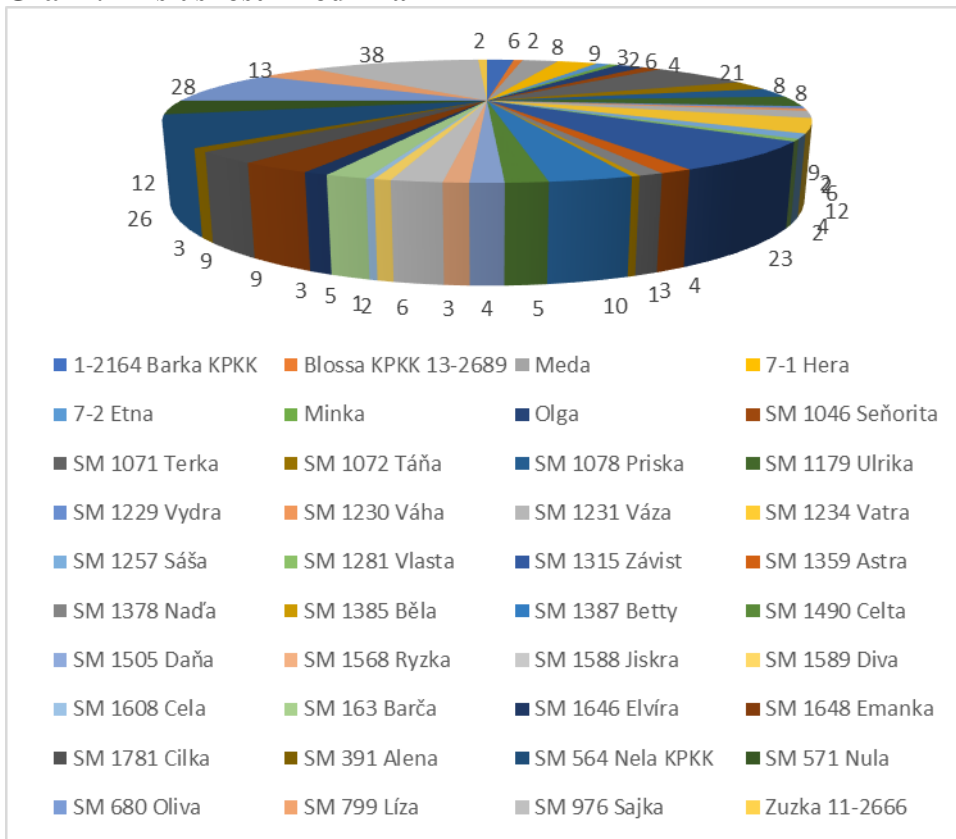
3.2. Klisny

Věková struktura mateřské části populace je vyhovující. Počty nově zařazovaných klisen však stěží dostačují na běžný obrat stáda.

Graf 3: Věková struktura klisen

Graf 4: Příslušnost k rodinnám

Z celkového počtu 492 klisen zapsaných v PK SN přísluší 325 klisen k celkem 40 rodinám. 167 klisen nemá rodinnou příslušnost. Nejpočetnější rodiny pocházejí z jediného soustředěného chovu SN tj. Vítkovské zemědělské s.r.o. na Klokočově.

4. Reprodukční aktivita a výsledky reprodukce

V posledních letech zaznamenáváme trend mírného nárůstu počtu zapuštěných klisen. Jako obvykle je na tomto místě vhodně zdůraznit, že bez podpory reprodukce v rámci GZ by byl propad ještě markantnější a „vedlejším efektem“ je pak téměř 100% čistokrevná plemenitba. Podíl aktivních plemeníků (plemeníků s narozeným potomstvem) je 43. Intenzita plodnosti (počet živě narozených potomků na počet zapuštěných plemenic) je 56,59%. Efektivní velikost populace činí 1275 hlav a úroveň inbreedingu v populaci (koficient vzájemné příbuznosti) $F(x)$ činí 1,647.

Tabulka 4: Vývoj počtu připuštěných klisen

Rok přip.	SN		
	n Celkem	n ČP	% ČP
2006	157 (78)	152 (76)	97
2007	172 (80)	169 (80)	98
2008	162 (70)	158 (70)	98
2009	167 (70)	161 (68)	96
2010	155 (55)	150 (54)	97
2011	173 (79)	172 (79)	99
2012	151 (71)	151 (71)	100
2013	152 (71)	152 (71)	100
2014	167 (83)	164 (81)	98
2015	162 (80)	160 (79)	99
2016	170(82)	167(81)	98
2017	182(77)	177(77)	98
2018	159(73)	157(73)	99

Zdroj: ÚEK Slatiňany

Legenda:

- n Celkem - celkový počet zapuštěných klisen (v závorce je uveden počet klisen do 7 let)
- n ČP - absolutní počet klisen zapuštěných v rámci čistokrevné plemenitby
- % ČP - relativní počet klisen zapuštěných v rámci čistokrevné plemenitby

5. Výsledky výkonnostních zkoušek

Do NP GZ jsou zařazovány pouze klisny, které od r. 1997 absolvovaly výkonnostní zkoušky. V roce 2018 proběhly zkoušky výkonnosti klisen na 10 místech. Zúčastnilo se jich celkem 91 koní (z toho 80 klisen) plemen ČMB, N a SN. Z 35 klisen SN (z toho 1 starší 3 let), které se zkoušek zúčastnily je všechny úspěšně absolvovaly budou zařazeny do NP GZ.

Zkoušky výkonnosti hřebců v testacích odchovných proběhly ve dnech 25. – 27.9. v odchovných Písek a Tlumačov, přičemž 26.9. proběhly ZV soukromých hřebců v Krevlickém Dvoře. Celkem ZV vykonalo 33 hřebců. Z toho 19 čmb, 6 nor a 8 sn. 1 hřebec zkoušky nedokončil. Komise byla totožná s komisí pro výběr hřebců do testu a pro vlastní 60. denní.

Hřebci absolvovali 60ti denní test v Zemském Hřebčinci v Tlumačově. Zkouškou výkonnosti celý test úspěšně zakončilo 7 hřebců.

6. Propagační aktivity a praktické využití zvířat

Veřejná informovanost a propagace je prováděna především prostřednictvím časopisu KONĚ, který vydává ASCHK ČR za finanční podpory Ministerstva zemědělství ČR. Dále prostřednictvím internetových stránek www.aschk.cz, dále na internetových stránkách svazu www.schchk.cz a dalších internetových stránkách, např. Equichannel, příspěvky do

komerčních časopisů (Jezdectví, Koně a hříbata), na výstavách, přehlídkách, soutěžích, schůzích a setkání chovatelů. Svaz chovatelů chladnokrevných koní vydává vlastní zpravodaj, ve kterém vyhodnocuje šlechtitelský program a informuje o výsledcích chovatele.

Na webových stránkách www.aschk.cz je zveřejněna plemenná kniha SN online. Koně zařazení do Národního programu jsou v této databázi označeni písmeny GZ.

6.1. Výstavy a chovatelské soutěže

Šampionát 3letých klisen proběhl v rámci výstavy Koně v akci na Pardubickém závodisti (25 - 26.8.2018), doprovodného programu se zúčastnilo na 50 chladnokrevných koní. Konalo se zde mimo jiné MČR v absolutním tahu, MČR v ovladatelnosti s kládou a soutěž v orbě O ruchadlo bratranců Veverkových.

Další významné akce, kterých se účastnili zástupci plemene: MČR v kombinovaných soutěžích chladnokrevných koní v Humpolci, Kůň 2018 Lysá n. Labem (21.-23.9.2018). Dále proběhla celá řada místních a oblastních výstav, např. Chovatelský den v Borové u Poličky, v Třebíči, v Janovicích-Dvorkách, v Písku, ve Zdeslavi. Zástupci plemene se zúčastnili i několika zahraničních výstav a soutěží na Slovensku.

Tabulka 1: Stav populace SN 2006 - 2018.....	3
Tabulka 2: Vývoj počtu zařazených hřebců.....	4
Tabulka 3: Vývoj počtu zařazených klisen.....	4
Tabulka 4: Vývoj počtu přípuštěných klisen.....	7
Graf 1: Věková struktura hřebců.....	5
Graf 2: Příslušnost k liniím.....	5
Graf 3: Věková struktura klisen.....	6
Graf 4: Příslušnost k rodinám.....	6